



Jaciment arqueològic de can Cua

Pineda de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Riera de Pineda
Emplaçament S'accedeix a la finca de can Cua des de la carretera de Pineda de Mar a Hortsavinyà BV-5116, des de la qual, 400 m. abans d'arribar a l'autopista C-32, ja es poden observar les restes dels 7 arcs conservats a ma dreta de la carretera.

Coordenades:

Latitud: 41.641281076232
Longitud: 2.6812380552292
UTM Est (X): 473453
UTM Nord (Y): 4609998

Classificació

Número de fitxa 08163 - 93
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Edats dels Metalls Antic Romà Medieval Modern Contemporani
Segle 900 - 650 aC; II-XIX dC.
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Observacions protecció: 2000-MH-ZA-EN - Acord Govern Generalitat (DOGC 6661)
Data aprovació: dj., 10/07/2014 - 12:00
Número inventari CC.AA, núm. 1115
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat Privada

Titular: 08162A008001340000ER

Fitxes associades:

Aqüeducte de can Cua

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Data de registre de la dt., 23/04/2024 - 09:58

fitxa:

Descripció

El principal atractiu del jaciment arqueològic de can Cua és l'aqüeducte que es descriu per primera vegada en un estudi de F. Prat i Puig publicat per l'Institut d'Estudis Catalans, l'any 1936, i que avui encara és la font principal de tots els estudis posteriors. En ell s'assenyala tot un seguit de restes que s'estenen uns 3.500 m., i descriu l'estat en que es troben en aquell moment. Aquesta obra d'enginyeria romana dels segles II-III dC., s'iniciava, segurament, al començament de la vall, situat uns 200 m. més amunt de la masia de can Bofill o Bofí, a una altura d'uns 65 m. Mesurava aproximadament 3.500 m. de longitud, amb un desnivell de 40 m. i un pendent d'uns 11'5 mm per metre. El canal tenia una amplada de 25 a 32 cm i una altura de 20 cm.

Prat i Puig (1936) va identificar un total de 15 trams, dels quals els més importants eren els que contenien arcs (trams G [can Marquès, anomenat també de Sant Pere de Riu], N [can Palau de la Guitarra], R [can Roig] i M [can Cua]). D'aquests quatre trams, avui dia tan sols s'han conservat el primer i l'últim. La resta de trams bé s'han destruït, bé han caigut en l'oblit. Joan Garriga (2919) destaca la redescoberta de tres trams i un fragment caigut, documentats per Prat i Puig i que havien restat oblidats, ja que en cap publicació s'ha trobat res esmentat sobre aquestes parts. Cal esmentar que en un d'aquests trams encara es conserva part del revestiment interior de la canal. Aquests trossos d'aqüeducte es troben situats entre els trams de can Marquès i el de can Cua, i bé podrien ser els documentats per Prat i Puig amb les lletres I, J i K, tot i que els arbres i els arbustos no permeten distingir bé quants trams es poden diferenciar (tres o quatre). El tros caigut és fàcilment reconegut com un dels trossos despresos agrupats a la lletra L (PRAT i PUIG 1936: 11), ja que dins l'estudi de Prat i Puig el trobem fotografiat (PRAT i PUIG 1936: 19).

Però, en aquesta zona, també es documenta un jaciment protohistòric en base a les troballes efectuades per J.M. Pons Guri, a inicis dels anys 40. Durant aquella excavació, segons l'autor, es documentà, a partir de la realització d'unes cales, d'un metre de profunditat, restes d'una cabana "hallstàtica". Tenia una amplada d'1,66 m., amb un estrat de terra cendrosa de 0,60 m. de gruix. La longitud fou impossible de determinar perquè era tallada per un marge. També es documentaren fragments de ceràmica a mà de color negre pulimentada a la cara externa, llisa i sense ornamentació, fragments de terra argilosa cuïta en la seva superfície superior, interpretada com a restes del paviment, ossos d'animals corresponents a *Sus Scrofa* i *Capra Hispànica* i petits trossos de fusta d'alzina carbonitzats. Segons manifestacions d'operaris, construïnt una cisterna i altres edificacions, es destruïren altres restes idèntiques corresponents a dues cabanes més.

Paral·lelament, en superfície, van aparèixer, al mateix lloc, fragments d'àmfores romanes tardanes, *tegulae* i una placa de bronze visigòtica de cinturó d'estil bizantinitzant i silueta liriforme (0,14 x 0,37 x 0,05 m.) datada al segle VII dC.

Observacions:

L'aqüeducte es documenta a la riera de Pineda o vall de Riu, a la finca de can Cua, adossat a la casa i en terres de conreu, actualment ermes.

Història

Amb el temps, s'hi han dut a terme intervencions de caràcter heterogeni. Durant la prospecció efectuada el 2008, amb motiu de la revisió de la Carta Arqueològica del Maresme, no es varen documentar cap tipus de restes arqueològiques en superfície. Segurament, les estructures de que parla Pons Guri es tracten de sitges amortitzades com abocadors de deixalles. Durant anys interpretaren aquestes restes d'estructures domèstiques com a fons de cabanes, la majoria de vegades erròniament. D'altra part, les troballes superficials podrien suposar l'existència en aquest indret proper a l'aqüeducte d'un establiment de caire rural i cronologia tardoromana.

L'any 1995 arran de la redacció del projecte de consolidació, restauració i condicionament de l'aqüeducte, es va efectuar una intervenció arqueològica per tal de delimitar i observar l'estat de conservació dels seus fonaments o basaments. Durant la prospecció efectuada l'any 2008, amb motiu de la revisió de la carta arqueològica del Maresme, es varen documentar les restes d'una estructura de cronologia i funcionalitat indeterminades, probablement relacionada amb l'aqüeducte, al talús enfront d'aquest seguint la mateixa orientació que l'aqüeducte.

L'any 2009 es va prospectar l'àrea més propera a la carretera en motiu del Projecte de construcció de la Xarxa de Sanejament Alt Maresme Nord. Els resultats de la intervenció van ser negatius en superfície, tot i que s'apunta que la densa vegetació no permetia una bona visualització. El mateix any s'hi van realitzar un seguit de sondejos per valorar l'afectació que podia tenir l'obra sobre el jaciment. A la capa inferior a uns primers estrats de coberta vegetal i de sauló, corresponents a un re-ompliment contemporani, s'hi va localitzar un fragment de ceràmica (Bronze Final - Ferro Antic). S'apunta la possibilitat que es pugui relacionar amb les troballes de Pons Guri els anys 40, però la profunditat a què es troba (més de 2,50 metres) fa que les possibles restes d'aquesta cronologia no es vegin afectades.

Posteriorment, l'any 2010, es van dur a terme dues intervencions arqueològiques arran del *Projecte de construcció de la Xarxa de Sanejament de l'Alt Maresme Nord*. Per una banda, entre els dies 25 de gener al 5 de febrer es va realitzar una actuació que va permetre documentar el tram d'aqüeducte situat a la banda nord de la carretera B- 5116, anomenat aqüeducte del Pont del Diable, a tocar del tram excavat al setembre de 2009, i una reparació posterior per tal de mantenir-ne el funcionament, que data entorn finals del segle XVII - inicis del segle XVIII amb una continuïtat fins a inicis del segle XIX, atenent el material ceràmic localitzat a l'estrat de rebliment. D'altra banda, d'abril a octubre del mateix any es va efectuar una intervenció consistent en la realització d'una prospecció arqueològica superficial, de sondejos informatius, l'excavació de diverses restes i el seguiment de tots els moviments de terres. Es van documentar tres murs de contenció d'entorn el segle XIX, es va garantir la conservació de les restes del Pont del Diable excavades els anys 2009 i 2010 i es va constatar que, a banda de les restes excavades, el subsòl per on transcorria la nova xarxa de serveis estava format per aportacions sedimentàries sense restes arqueològiques.

Bibliografia

AA.VV (1995). Aqüeducte de Sant Pere de Riu. Dins *Autopistas i Arqueologia. Memòria de les excavacions en la prolongació de l'autopista A-19*. Autopistas CESA i Generalitat de Catalunya, pp. 231-235.

CABAÑAS, Núria (2009). *Memòria. Intervenció arqueològica a Can Cua/Pont del Diable-Xarxa de sanejament Alt Maresme Nord (Tram Riera) Pineda de Mar, Maresme*. Núm. mem. 10324.

CASTRO, Oscar de; MONTLLÓ, Jordi (2010). *Memòria de la intervenció arqueològica realitzada l'any 2010 a Can Cua / Pont del diable - Xarxa de sanejament Alt Maresme Nord (Tram Riera)*. Núm. mem. 9768.

CLARIANA I ROIG, Joan Francesc (1981). L'aqüeducte romà de Pineda de Mar (el Maresme). Dins *Laietania*, núm. 1.

FERNÁNDEZ CASADO, C. (1972). *Acueductos romanos en España*. Madrid: Instituto Eduardo Torroja.

GARRIGA, Joan, BUSQUETS, Francesc (2019). La Vall de la Riera de Pineda en època romana (Pineda de Mar. Alt Maresme). Dins *Laietania*, núm. 20. *Estudis d'història i d'arqueologia de Mataró i el Maresme*. Actes del 1er Simpòsium d'arqueologia laietana; pp. 159-169. Ajuntament de Mataró. Centre de Patrimoni Arqueològic i Natural.

LLEONARD, R. (1976). *Gestions per salvaguardar l'aqüeducte romà de Pineda de Mar*. Memòries SAM, núm. 8.

NADAL, Esteve. (2009). *Intervenció arqueològica a Can Cua / Pont del Diable - Xarxa de sanejament Alt Maresme Nord*. Núm. mem. reg. 8844.

PONS GURI, J.M. (1943). Hallazgos en las proximidades del acueducto romano de Pineda. Dins *Ampurias*, núm. V, pp. 252-255.

PONS GURI, J.M. (1989). Recull d'estudis d'història jurídica catalana. Barcelona.

PUIG I CADAFAALCH, J. (1934). L'arquitectura romana a Catalunya. Barcelona.

PRAT I PUIG, F. (1936). *L'aqüeducte romà de Pineda*. Barcelona: A.I.E.C.

SERVEI D'EXCAVACIONS I ARQUEOLOGIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (1937). Inventari provisional d'estacions i monuments arqueològics del patrimoni històric-artístic de Catalunya.

SOLER i CASELLAS, Albert (1978). Estudi preliminar de les troballes romanes a Can Roig (Pineda de Mar). Dins *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme*, núm. 5-6, pp. 157-166.

SOLER I CASELLAS, Albert (1980). Troballes romanes a Can Roig (Pineda de Mar) II / Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme, núm. 10.

SOLER I CASELLAS, Albert (1982). Troballes Romanes a Can Roig (Pineda de Mar) III / Quaderns d'Arqueologia i Història del Maresme núm.11-12.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya.](#)



